

Hals
Arkiv

Huse i Vester Hassing Sogn

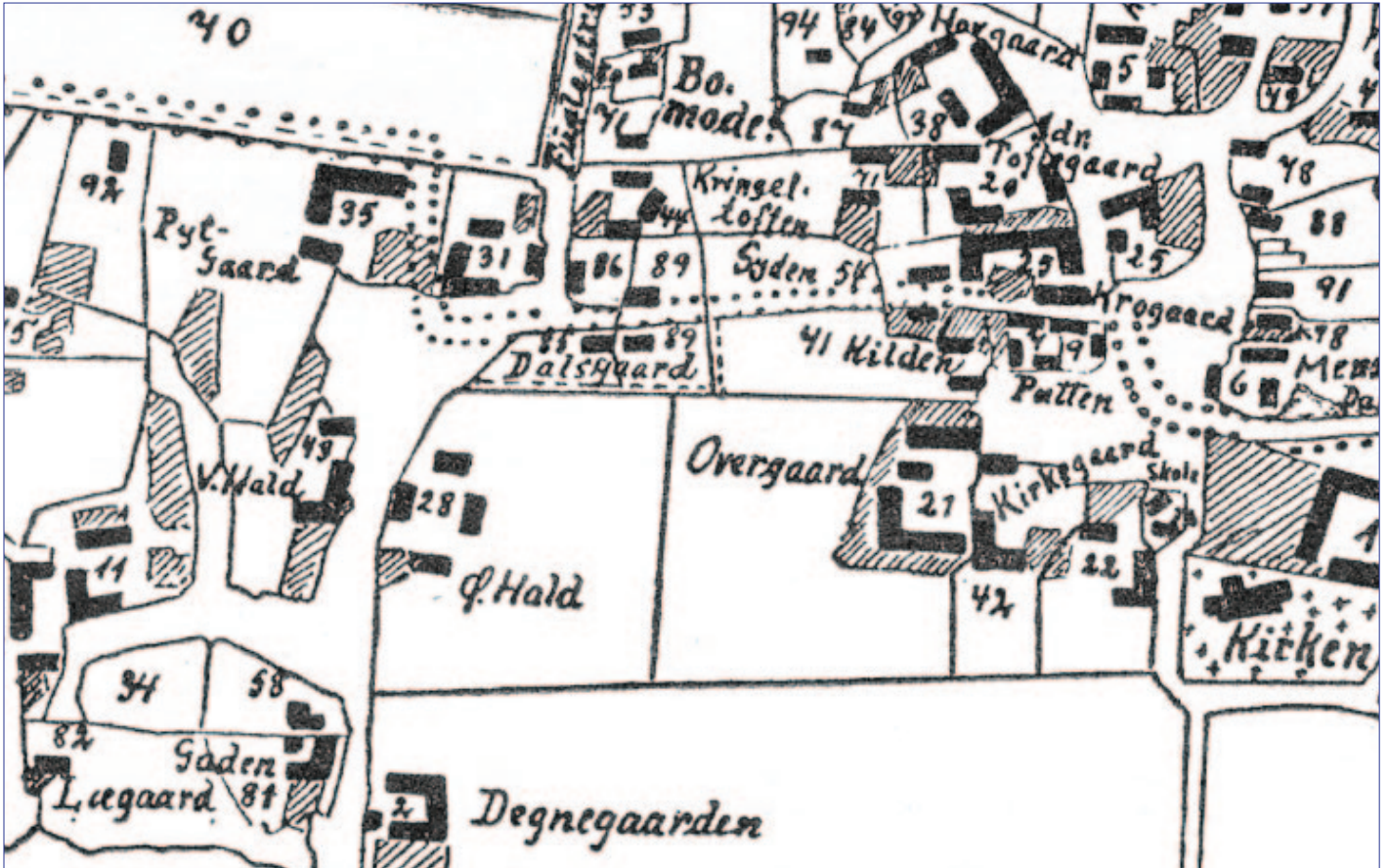
Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Udgivet marts 2024 af Hals Arkiv.

Heden 5, Bragenholt

Vester Hassing By, matrikel 43e m.fl.

På Wærnfelts kort over Vester Hassing før udskiftningen i 1800 ses matrikel N° 43, V. Hald overfor matrikel N° 28, Ø. Hald i venstre side af udsnittet.

Vester Hald, matr. nr. 43, er en gammel gård, som lå i den vestlige del af Vester Hassing By¹⁾, lidt nordøst for ejendommen Trankjær og lidt sydøst for ejendommen Groben. I 1858-1859 sælger N. P. Ahlmann fra Langholt Hovedgård denne ejendom til selveje til Johanne Marie Svendsdatter, som er enke efter den sidste fæster af samme ejendom, Lars Larsen Hald. Sidstnævnte år overgår ejerskabet til Peder Larsen, som enken har giftet sig med²⁾.

1861/1862

Den 27. juni 1861 underskrives et skøde, hvormed Peder Larsen sælger en parcel fra ejendommen Vester Hald til Christen Nielsen Bragenholt. Dette skøde starter således:

Jeg underskrevne Peder Larsen, nu boende i Stagsted i Dronninglund Sogn, Gjør vitter-

ligt, at have solgt samt hermed skjøder og overdrager til Christen Nielsen Bragenholt af Østerhassing en med Indenrigsministeriets Approbation af 10 Decb 1859 fra den mig efter Skjøde til min Formands Enke

Johanne Marie Svendsdatter tinglæst 25 Februar 1859 og Wielsesattest tinglæst den 25 Februar 1839 [skrivefejl, årstallet er 1859] tilhørende Gaard i Westerhassing By og Sogn i Kjær Herred udstykket

¹⁾ Denne oplysning er baseret på "Wærnfelt, Kr.: Bidrag til Kjær Herreds Historie. Steder og Navne i Vester-Hassing. I: Jyske Samlinger 1937, s. 173", hvor der står: Hald, Matr. 28 og 43, er en ældgammel Selvejergaard, der allerede ved Aar 1600 var beboet af 2 Fæstere. 1634 boede Lars Sørensen i Øster Hald (28) og Lars Jensen i Vester Hald (43).

1662 ansattes Hald til Hk. 9-1-1-1, og d. 15. Juni 1665 solgte Kronen Gaarden til Eiler Holch paa Elkjær - senere kom den til Langholt. Vejen til Hvolgaard og Kjærsgaard gik mellem de to Haldgaarde; men oprindelig har Ø. Hald vist ligget vesten for Vejen, saa at V. Hald er den oprindelige Boplads. Begge Haldgaarde er i Mands Minde nedlagte.

²⁾ Kvindens retsstilling gennem tiderne som berettiget eller forpligtet kan udledes af den lovgivning, som afspejler familiernes og slægternes forhold. De europæiske retssystemer har siden antikken fastholdt, at en hustru var underlagt mandens værgemål i økonomiske og processuelle forhold. Enker var derimod ofte stillet meget lig mænd i formueretlig henseende.

Dette gjaldt også i Danmark. Ugifte kvinder opnåede allerede i 1857 ligestilling med mænd vedrørende økonomisk råderet, arv og adgang til nærringsudøvelse, mens en gift kvinde først i 1925 opnåede fuld ligestilling med sin ægtemand. Derfor kan ægtemanden Peder Larsen med forevisning af vielsesattesten overtage ejerskabet af ejendommen.

Det originale matrikelkort for Vester Hassing By 1858-69 viser den hedelod, som blev udstykket fra gården Vester Hald i Vester Hassing i 1861-62. Den får matrikel No. 43e, og er nutidens Heden 5, Bragenholt.

Parcel. Den solgte Parcel er under Matr. N. 43e skyldsats for Hartkorn³⁾ 1 $\frac{3}{4}$ Alb og Gammel-skot 14 Sk. Kort over Parcelen vedlægges. Kjøbereren har bebygget Parcelen og han svarer for Fremtiden Skatter og øvrige Afgifter af Ejendommen uden Ansvar for mig. Den akkorderede Kjøbesum 270 Rdl skriver To Hundrede og Halvfjerdsinstyve Rdl Rm [rigsmønt] er betalt og berigtiget.

Parcelen må, jævnfør skødet, således være blevet bebygget i løbet af 1861. Skødet tinglæses⁴⁾ den 10. januar 1862.

Af Horsens kirkebog (Kjær herred, Aalborg amt) fremgår, at købereren Christen Nielsen Bragenholt var blevet født i 1826, som søn af "Husmand Niels Christensen og Hustru Johanne Sørensdatter i Bragenholt". Så tilnavnet Bragenholt stammer fra hans fødehjem, og det bliver senere også navnet på den købte ejendom på Vester Hassing Hede, dog ikke i første omgang.

I 1853 blev i Øster Hassing kirke viet den 27-årige Christen Nielsen Bragenholt og den 28-

årige Ane Kirstine Nielsdatter. Dette ægtepar fik 3 børn: datteren Ane Johanne Christensdatter i 1850, knap tre år før brylluppet, sønnen Thomas Christensen i 1853 og datteren Birgithe Christine Christensdatter i 1859. Ved den første fødsel var faderen soldat, ved to sidste fødsler var han indsider, altså lejer, i Øster Hassing sogn. Denne familie kan nu flytte ind i huset på Heden 5.

Ved folketællingen i 1870 bor Christen Nielsen og hustruen Ane Kirstine Nielsdatter i et hus på Vester Hassing Hede, der kaldes "Moseveden". Kun den yngste datter bor hjemme hos forældrene.

I februar 1876 tilkøber Christen Nielsen en parcel for 80 kr. Det drejer sig om parcelen med matr. nr. 66b og et hartkorn på 0 album. I juni 1876 tilkøber Christen Nielsen "kaldet Bragenholt" endnu en parcel, denne gang for 400 kr. Det drejer sig om parcelen med matr. nr. 28b og et hartkorn på 2 fjerdingkar og $\frac{1}{4}$ album.

Ved folketællingen i 1880 kaldes huset også for "Moseveden". Den ugifte datter Birgithe Christine Christensdatter bor stadig hjemme ved forældrene, men nu har hun fået en søn, der ved folketællingen endnu ikke er døbt, men som senere får navnet Niels Kristian

3) Hartkorn betyder egentlig "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var *tønde hartkorn* en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). I den lange periode, hvor al betaling foregik som byttemandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller *hartkorn*. Hartkorn målt i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album. Hartkorn blev brugt som skattegrundlag på landbrugsjord frem til 1903.

4) Tinglæses - I dag bliver et skøde udfærdiget af en advokat, underskrevet ved denne og senere tinglyst i retten.

Dengang, hvor folk ikke nødvendigvis kunne læse og skrive, blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Et dokument var før Tinglysningsloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i retten i et offentligt retsmøde.

Bragenholt på, Heden 5, fotograferet mellem 1948 og 1952.

Foto: Aalborg Luftfoto, Det kgl. Bibliotek.

Jensen. Desuden har familien en plejesøn boende.

I 1885 tilkøber Christen Nielsen en parcel for 150 kr. Det drejer sig om parcellen med matr. nr. 20m og et hartkorn på ¼ album.

1888

Ved skøde af 5. april 1888, tinglæst 13. april, oplyses at "Underskrevne Husmd. Christen Nielsen Bragenholt af V. Hassing sælger skjøder og endelig overdrager herved til min Søn Thomas Christensen, der er hjemme hos mig, de mig iflg. Skjøder thinglæste 10 Januar 1862, 18 Februar og 30 Juni 1876 og 26 Juni 1885 tilhørende Ejendomme i V. Hassing By og Sogn skyldsatte saaledes: Matr. No 43e af Hartkorn - Fdkr 1¾ Alb ... Matr. No 28d af Hartkorn 2 Fdkr ¾ Alb ... Matr. No 20m af Hartkorn - Fdkr ¼ Alb ... Matr. No 66b af Hartkorn - Fdkr - Alb". Ejendommen overtages straks af køberen, og "Købesummen er bestemt til 1000 Kr".

Formentlig skranter helbredet hos sælgeren Christen Nielsen Bragenholt, da køberen og

sønnen Thomas Christensen allerede bor hjemme ved skødets underskrivelse. Christen Nielsen dør da også ½ år senere, i november 1888, som "Aftægtsmand⁵⁾ i Vesterhassing Hede gift med Ane Kirstine Nielsen", 62 år gammel.

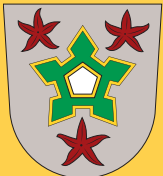
Noget tyder dog på, at sønnen Thomas Christensen er flyttet hjem - og formentlig har hjulpet med driften af ejendommen - allerede i starten af 1880'erne. Ved hans vielse i Vester Hassing kirke den 30. december 1881 med "Pige Rasmine Margrethe Rasmussen, født i Aalborg 4 Juli 1858, oph sig i Vhassing" oplyses nemlig, at han opholder sig hjemme hos forældrene. Ægteparret Thomas Christensen og Rasmine Margrethe Rasmussen får datteren Ane Johanne Thomsen i 1882 (dør 1888) og datteren Ane Kristine Thomsen i 1886. Ved alle disse kirkelige handlinger bor familien på Vester Hassing Hede.

Ved folketællingen i 1890 finder vi husmanden Thomas Christensen, hustruen Rasmine Margrethe Rasmussen, datteren Ane Kristine, plejesønnen Niels

Kristian Jensen, som også boede på stedet i 1880 og som er søn af Thomas Christensens søster, samt enken og aftægtskone Ane Kirstine Nielsen, som er Thomas Christensens mor. De samme personer bor på matr. nr. 43e - huset på Heden 5 - ved folketællingen i 1901, dog er der kommet en anden plejesøn.

Ved folketællingen den 1. februar 1906 bor ægteparret Rasmine og Thomas Christensen på "Bragenholt" med datteren Kristine, aftægtskone og en plejesøn, som igen er ny. Desuden bor der midlertidigt to sypiger på ejendommen. Dette er i øvrigt første gang, at navnet Bragenholt på ejendommen fore-

5) Aftægt er betegnelsen for en aftale, hvorefter en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans ægtefælle, så længe de lever. Sådanne aftaler var meget udbredte. Det aftalte underhold blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt, som nærmere bestemte ydelsens art: bolig og naturalydelse som fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering. Aftægtskontrakten blev som oftest tinglyst på ejendommen.

Ejendommen Bragenholt på Heden 5, fotograferet 1955.

Foto: Aalborg Luftfoto, Det kgl. Bibliotek.

kommer i kilderne.

Senere i 1906 tilkøber Thomas Christensen tre parceller via to køb. Det første køb er baseret på en købekontrakt, der underskrives den 14. november 1905 og som starter således:

Undertegnede Bestyrelse for Interessentskabet Knoldgaard sælger herved til Thomas Christensen, Vesterhassing Hede, en Parcel af Knoldgaards [ejendommen på Aslundvej 91] Jorder M.N. 2 V. Aslund stor ca. 9 Td. Land g.M. [geometrisk mål], saaledes at Lodden mod Vest begrænses af Knoldgaards Skel, mod Nord af Skellene mellem Eng og Mark, mod Syd af Plantagen, dog saaledes at der mellem det solgte og Plantagen udlægges en Vej, hvis nordre Grænse skal være lige, med en Bredde af 18 Alen ved venstre og højre Hjørne. Der hvor Vejen mod Vest gaar ud over Skellet og fortsættes til Rasmusmose afdrejer den noget mod Nord, hvad Køberen skal taale. Den solgte Parceller østre Grænse skal være lige og

komme i Flugt med Planteskallet hvor det går mod Nord.

Overtagelsen sker 1. april 1906. Det fremgår af skødet, at handlen efter udstykningen drejer sig om "Parcel M.N. 2d, V. Aslund, Knoldgaard m.m. Vesterhassing Sogn, Hartkr. 1 Skp. 1 Fdk. 2 Alb.", og at købesummen, som er "fastsat til 300 Kr. pr Td. Land g.M." løber op i 2.700 kr.

Det andet køb vedrører matr. nr. 128i og 128k, som Thomas Christensen køber af Th. Ingvarsdén. Hver af disse parceller har et hartkorn på ¼ album, og købesummen for disse er 250,- kr.

Begge skøderne tinglyses den 24. august 1906. Til finansieringen af de to handler låner Thomas Christensen 4.000 kr. i "Husmandskreditforeningen".

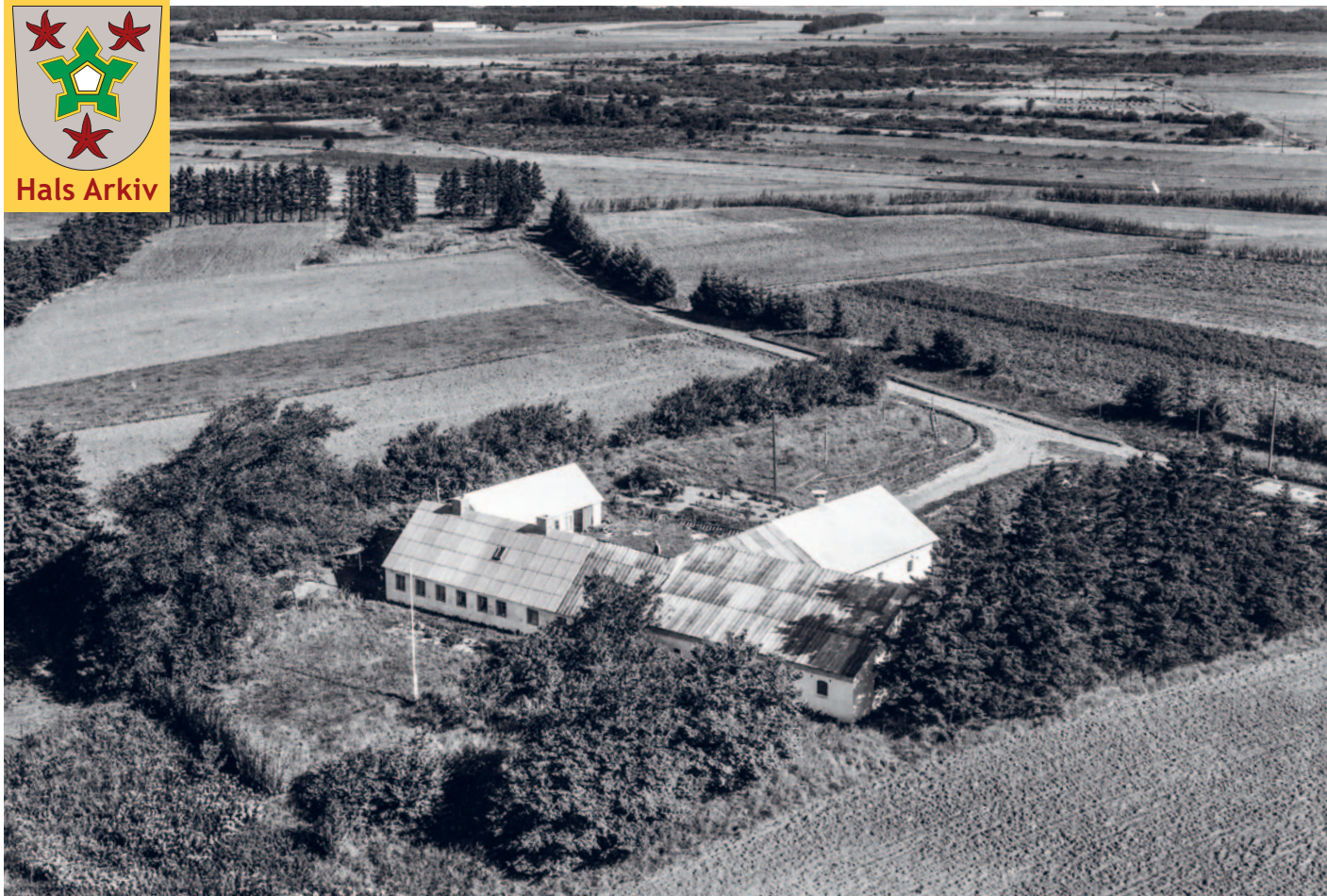
Ved folketællingen i 1911 har ægteparret Rasmine og Thomas Christensen ingen hjemmeboende børn, så sammen med ægteparret finder vi kun aftægtskonen Ane Kirstine Nielsen. Sidstnævnte dør i 1913 på Vester Hassing Hede. Ved folke-

tællingen i 1916 har ægteparret to plejebørn boende.

1917

Ved skøde - og aftægtskontrakt - af 19. juli 1917, tinglyst 27. juli, sælger Thomas Christensen sin ejendom til svigersønnen Christen Petræus Christensen. Forgængerens tilsyneladende foretaget flere handler end de ovenfor angivne, for nu består ejendommen af 10 matrikelnumre, matr. nr. 43e, 28d, 66b, 20m, 128e, 128h, 128i, 128k og 128l i "V. Hassing By og Sogn" samt matr. nr. 2b i "Knoldgaard, V. Aslund Ejerlaug". Dens samlede hartkorn er på 2 skæpper og 2 album. Med ejendommen følger "paastaaende Bygninger med mur- og nagelfast Tilbehør, derunder 3 Kakkelovne, 1 Komfur og 1 Grubegyde, Avl, Afgrøde og Gødning, Ejendommens Inventar, derunder 2 Mælketransportspande, Avlsredskaber og Maskiner samt af Besætningsdele: 2 Heste, 4 Køer, 2 Kvier og 2 Kalve, 1 Grisepolt og 2 Faar".

Fortsættes næste side

Ejendommen Bragenholt, Heden 5, fotograferet 1959.

Foto: Sylvest Jensen, Det kgl. Bibliotek.

Køberen og svigersønnen Christen Petræus Christensen havde i 1909 købt den lidt sydligere beliggende ejendom Rasmusminde - matr. nr. 13c - på nutidens Øster Hassing Vej 98, og denne ejendom overdrager han i forbindelse med købet af Heden 5 til sælgeren og svigerfaderen Thomas Christensen. Der er ingen kontanter mellem parterne, Thomas Christensen overtager et kreditforeningslån på 1.200 kr., Christen Petræus Christensen overtager et kreditforeningslån på 4.000 kr., men samtidig får Christen Petræus Christensen en aftægtsforpligtelse, indskrevet således i skødet:

Køberen forpligter sig og efterfølgende Ejere af den her solgte Ejendom til at yde Sælgeren Thomas Christensen og Hustru Rasmine Margrethe Christensen, født Rasmussen, saalænge nogen af dem er ilive, følgende Aftægt:

Køberen udfører efter nærmere Anvisning fra Aftægtsfolkene og til de Tider, som de bestemmer, alt Hestearbejde paa Ejendommen M.N. 13c af Vester Hassing By og Sogn

skyldsat for Hartkorn 2 Skp. 0 Fdk. 1 $\frac{3}{4}$ Alb., hvilken Ejendom samtidig hermed tilskødes Aftægtsmanden, baade Foraar, Efteraar og Sommer forsvarligt i enhver Henseende og saaledes, at der bestandig følger en Mand med Hestene, der udfører Arbejdet sammen med dem.

Køberen leverer aarlig paa Aftægtsfolkernes Bolig i V. Hassing Sogn i rette Tørvebjergningstid hele deres Forbrug af Skudtørv til Ildebrænsel. Dette Forbrug anslaaes til 18000 Stk. aarlig. Endelig leverer Køberen til Aftægtsfolkene et kg. god Faareuld aarlig inden 1ste Novbr.

Aftægten kapitaliseres saaledes:

Hestearbejde til 50 Kr. aarlig x 15 = 750 kr. 18000 Stk. Skudtørv aarlig a' 5 Kr. pr. Tusind x 15 = 2160 Kr. 1 Kg. Uld aarlig 5 Kr. x 15 = 75 Kr. - 2985 Kr. ialt 6985 Kr. [heri er således medregnet det overtagne lån på 4.000 kr.].

Køberen "Ungkarl Christen Petræus Christensen, født i Haverslev By, Aars Herred d. 18' Marts 1879 ... Opholder sig i

Vester Hassing" var den 25. september 1908 blevet gift i Vester Hassing kirke med "Pigen Ane Christine Thomsen, født i Vester Hassing Sogn d. 24' Oktober 1886, Datter af Husmand Thomas Christensen og Hustru Rasmine Margrethe Rasmussen, Vester Hassing Hede, Opholder sig hjemme".

Dette ægtepar får en stor børneflokk: Thomas Laurits i 1908, Marie Margrethe i 1911, [Dagmar] Kirstine i 1913, Valborg Christine i 1915, Aksel Johannes i 1917, Elna Thomine i 1919, Inger Helene i 1921, Carl Otto og Børge Vilhelm i 1924, Grete i 1926 og Aage Petræus i 1928.

Ved folketællingen i 1921 bor ægteparret Christen og Christine Christensen på ejendommen med seks børn, ved folketællingen i 1925 med otte børn, ved folketællingen i 1930 med otte børn og ved folketællingen i 1940 med fire børn: daglejer Laurits, husassistenten Inger, karlen Børge og 12-årige Aage som formentlig går i skole. Ved sidstnævnte folketælling bærer ejendommen navnet "Bragenholt".

Fortsættes næste side

Bragenholt, Heden 5, fra indkørslen, fotograferet 2022.

Foto: Klem Thomsen, Hals Arkiv, B20095.

Christen Petræus Christensen, "Husmand i Vester Hassing Hede" dør i 1943, 64 år gammel. Han efterlader sig hustruen, som driver ejendommen videre, tilsyneladende med hjælp fra den ældste søn Laurits. Ane Christine Thomsen, gift Christensen, dør i 1950 i Aalborg, hvor hun har midlertidig ophold.

1950

På grund af et hul i de tilgængelige digitaliserede ejendomsoplysninger kendes de næstkommende ejerskifter ikke med nøjagtige datoer, da disse oplysninger er baseret på andre kilder.

Ifølge "Vort sogns historie i 100 år", skrevet af Salomon Frifelt, og udgivet i 1956, overtager den ældste søn Laurits Christensen ejendommen "Bragenholt" i 1950 efter sine forældre. I samme kilde nævnes, at ejendommens areal er på 12 hektar, hvoraf de 2 hektar er mose. Det nævnes endvidere, at arealet blev merglet i 1930,

og at normal besætning er "6 Køer, 6 Ungkreaturer, 2 Heste, 10 Svin samt Høns". Laurits Christensen er tilsyneladende ugift. Det nævnes sluttelig at ejerens bror og svigerinde, Carl Otto Christensen og hustru Maja Marentine Josefine Hansen, også bor på ejendommen med deres fire børn, og at Carl Otto Christensen "har forskelligt forefaldende Arbejde i Kommunen".

Broderen og svigerinden var blevet viet på Århus Rådhus i 1948 og havde fået datteren Jonna i 1951, sønnen Preben i 1953, datteren Bente i 1954 og datteren Jette i 1956. Alle børnene blev født på Vester Hassing Hede.

o. 1957

Formentlig i 1956 eller 1957 overtager den yngre broder Aksel Christensen ejendommen efter sin broder Laurits Christensen.

Axel Johannes Christen (født 1917) var i 1940 blevet gift i Hals kirke med Maren Johanne,

født Christensen (født 1918). Dette ægtepar fik datteren Rita Bragenholt Christensen i 1941, hvor faderen var arbejdsmand i Vester Hassing by, datteren Bodil Bragenholt Christensen i 1942, hvor faderen var arbejdsmand i Øster Hassing, og tvillingerne Poul og Søren Bragenholt Christensen i 1944, hvor faderen var avlsbestyrer i Øster Hassing.

Ved Bodils konfirmation i 1957 samt ved Pouls og Sørenes konfirmation i 1958 bor familien derimod i Vester Hassing, så formentlig har Aksel Christensen overtaget ejendommen forinden disse konfirmationer.

1963

Ved skøde tinglyst 19. september 1963 overtager Juul Baunwall Jensen ejendommen Bragenholt på Heden 5. Herefter kan han flytte ind på ejendommen sammen med hustruen Lis, sønnen Mogens og datteren Ulla. Ejendommen er på dette tidspunkt på knap 19 tønder land.

Bragenholt, Heden 5, fra havesiden, fotograferet 2022.

Foto: Klem Thomsen, Hals Arkiv, B20096.

I 1972 bygger Juul Baunwall Jensen nyt stuehus på Bragenholt.

Ved siden af landbruget arbejder Juul Baunwall Jensen på Aalborg Træindustri i Bouet, hvor han i 1982 kan fejre 25-års jubilæum. Her laver han i en længere periode laver limtræsbordplader til køkkener.

Lis Jensen dør i 1988, 50 år gammel. Herefter bor Juul Baunwall Jensen i en periode sammen med Solveig. Efter Solveigs død bliver han gift med Marie.

Inden han sælger ejendommen frasælger Juul Baunwall Jensen en del af ejendommens jorder. Han dør i 2011.

2009

Ved skøde, tinglyst 20. januar 2009, overtager Merete Max Müller og Rasmuse Rise ejendommen med en halvpart til hver.

Der kommer herefter igen heste på ejendommen, i form af dressur- og springheste, da heste og hesteopdræt er ægteparrets store interesse.

Ejendommen består i dag [juli 2022] af matr. nr. 43e, 28d, 66b og 20m. Dens samlede jordtilliggende er på 57.129 m², godt 10 tønder land.

Litteratur

Frifelt, Salomon: *Vort sogns historie i 100 år*. Bind 10, 1956.

Værnfelt, Kr.: Bidrag til Kjær Herreds Historie. Steder og Navne i Vester-Hassing.

I: *Jyske Samlinger 1937*, s. 164-199.